

**Maatwerkafspraken Verduurzaming industrie****17 april 2024****Position Paper**

Als omwonenden staan we voor een gezonde leefomgeving. Strijden is wellicht een betere kwalificatie. Het huidige overheidssysteem functioneert op dit punt – de bevolking beschermen tegen ziekmakende vervuiling door industrie - onvoldoende. Zo bevestigt een dikke stapel rapporten van het RIVM<sup>1</sup>, de OVV<sup>2</sup> (Industrie en Omwonenden) en de expertgroep Gezondheid IJmond<sup>3</sup>. Maar ook de recente oproep van drie grote omgevingsdiensten<sup>4</sup> tot 'een andere aanpak waarin voorzorg voorop staat' spreekt boekdelen. Met het maken van maatwerkafspraken heeft u een unieke maar complexe kans om de industrie te helpen een voorsprong te nemen. Wij pleiten ervoor deze kans te grijpen, maar niet zonder oog voor het bredere maatschappelijke kader. Graag delen wij vandaag ons perspectief.

**Geen maatwerkafspraken zonder afdwingbare prestatieafspraken**

Als omwonenden ligt onze focus op ónze omgeving: de IJmond, waar Tata Steel is gevestigd. Ter herinnering: de IJmond is er qua gezondheid veel slechter aan toe dan vergelijkbare gebieden met zware industrie<sup>5</sup>. En Tata is goed voor bijna negentig procent van de lokale uitstoot aan fijnstof in de IJmond<sup>6</sup>. Om de license to operate te behouden, moet het staalbedrijf véél meer gaan doen om de gezondheid van omwonenden te beschermen. De Tweede Kamer riep het kabinet vorige week nog op met een breed gedragen motie<sup>7</sup> van NSC-Kamerlid Olger van Dijk: de maatwerkafspraken moeten gepaard gaan met 'harde afdwingbare prestatieafspraken (...) over het minimaliseren van gezondheidsschade en emissies'. Het past de Nederlandse overheid niet om vele honderden miljoenen euro's belastinggeld te stoppen in een bedrijf dat mensen alsnog ziek maakt.

**Borg onze gezondheid**

Een gezonde leefomgeving is een recht van iedere Nederlander, ook van burgers in de IJmond. Wij vragen u slechts één ding: maak een einde aan de ziekmakende uitstoot van het bedrijfsterrein. Effectief en afdwingbaar. Op afzienbare termijn. Met subsidie in de hand kunt u dit. Maatwerkafspraken zijn namelijk een uitgelezen kans om zogenaamde bovenwettelijke maatregelen juridisch te borgen. Zoals bijvoorbeeld versnelde sluiting van de ziekmakende kookfabrieken, ruim voor 2029.

Teksten van ministeries en vergunningverleners zijn vaag en spreken slechts over 'gezonder', 'beter' en 'minimaliseren'. Vaagheid benadeelt zowel het bedrijf als omwonenden. Het lokt om te beginnen juridische procedures uit. Dat is onwenselijk als je vertraging wilt voorkomen. Daarom is het advies van de expertgroep Gezondheid IJmond cruciaal; een onafhankelijke Gezondheids Effect Rapportage moet snel ontwikkeld worden als basis voor het opleggen van (bovenwettelijke) maatregelen om schadelijke uitstoot uit te faseren. Er is voldoende tijd beschikbaar. Mits de politieke wil er is.

Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden. Toekomstbestendigheid is het sleutelwoord bij grote bedrijfssubsidies. Tata Steel staat voor grote investeringen over een lange periode. Vanuit het bedrijfsperspectief is onzekerheid over maatregelen die boven de markt blijven hangen erger dan een

---

<sup>1</sup> [De bijdrage van Tata Steel Nederland aan de gezondheidsrisico's van omwonenden en de kwaliteit van hun leefomgeving](#)

<sup>2</sup> [Industrie en Omwonenden](#)

<sup>3</sup> [Expertgroep gezondheid IJmond - Gezondheid Geborgd](#)

<sup>4</sup> [Omgevingsdiensten roepen Tweede Kamer op tot strengere aanpak vervuilende bedrijven](#)

<sup>5</sup> [Gezondheidsverkenning IJmond periode 2013-2019](#)

<sup>6</sup> [GGD Amsterdam - 3.2 Sectorale bijdrage per gemeente: voorbeeld Beverwijk](#)

<sup>7</sup> [28089-288 d.d. 4 april 2024 O.C. \(Olger\) van Dijk](#)

scherp eisenpakket qua uitstoot nu. En voor de maatschappelijke acceptatie - ook een factor als het gaat om lange adem - zijn niet alleen strakke eisen en termijnen noodzakelijk maar eveneens onbetwistbare metingen, duidelijke normen en sancties op niet nakomen.

### **Groen Staal niet automatisch gezond**

De 'gedeeltelijke vergroening' die nu, 2,5 jaar na de haalbaarheidsstudie<sup>8</sup>, op tafel ligt, gaat slechts over de vervanging van twee vervuilende installaties (cokesfabriek 2 en hoogoven 7). Zonder het opleggen van strenge eisen kan de nieuwe werkwijze zelfs tot meer schadelijke uitstoot bij andere fabrieken in de keten leiden - onder andere door de inzet van schrot en veel meer en giftiger staalslak. Er is geen enkele deadline voor de af- of ombouw van andere vervuilende installaties zoals de cokesfabriek 1, hoogoven 6 en de Sinterlijnen. Het bedrijf blijft -in tegenstelling tot de energiesector- nog tot bijna 2040 steenkool stoken. En ook onverantwoord veel fijnstof en giftige stoffen uitstoten, ongezonde geluidsoverlast produceren en de productie van giftige staalslakken neemt toe. Dit alles baart ons grote zorgen.

Ook het vrijwillige uitstootreductieplan -Roadmap Plus- dat Tata Steel al jaren in uitvoer heeft, schiet te kort en heeft zich nog altijd niet bewezen. Deze maatregelen bestaan deels uit achterstallig onderhoud, conservatieve technologie (zoals een stofmuur) en kosteneffectieve filterinstallaties. Vrijwillig betekent ook dat er geen enkele zekerheid is op resultaat; de maatregelen zijn vrijblijvend en op geen enkele manier af te dwingen.

In het vergroeningsplan en het uitstootreductieplan zijn de Best Beschikbare Technieken (BBT) het uitgangspunt. Maar BBT's gaan over het verleden; niet over de toekomst. En in tegenstelling tot wat de term suggereert, gaat het beslist niet om innovatieve technologie. Niet voor niets worden ze bij Tata grappend de Best Betaalbare Technieken genoemd.

De afgelopen decennia heeft Tata er altijd voor gelobbyd om maatregelen buiten de vergunning te houden. Convenanten hadden altijd de voorkeur. Tot de dag van vandaag wordt iedere aanscherping van de vergunning en iedere vorm van strenger toezicht en handhaving in de rechtszaak door Tata met alle macht aangevochten.

Tata vervuult omdat het mocht en mag van de overheid. Als omwonenden vrezen wij ook nu weer de het kind van deze rekening te worden. Dat de overheid wederom zwakke knieën heeft en ziekmakende uitstoot nog toe na 2030 toestaat. Dat de ijzeren lobby van het bedrijf - die nog steeds gaat voor maximaal handen vrij en ongezondheid niet als het probleem van het bedrijf ziet - wint. En wij vrezen ook dat het vervolg op het vergroeningsplan 'door overmacht' straks op de lange baan wordt geschoven en we ondertussen in de troep blijven zitten. Dat is de rekening die wij betalen met onze gezondheid.

Tata Steel heeft harde verplichtingen, opgelegd door de Nederlandse overheid, nodig om te komen tot investeringen in innovatieve technologie om daarmee ziekmakende uitstoot te voorkomen of te filteren. CO2 afvangen is niet rendabel maar ziekmakende uitstoot afvangen is dat vanuit bedrijfsperspectief evenmin. De Nederlandse overheid zal bereid moeten zijn ook in dit laatste significant te investeren. Overigens, een gezondere bevolking kost de maatschappij minder.

### **Duurzaam investeren boven snelle miskoop**

U geeft aan snelheid te willen maken, Wij zien daarbij grote risico's. We staan aan de vooravond van een enorme transitie met de omvang van de Deltawerken. Ook onze gezondheid heeft geen dag meer te verliezen. Maar bovenal kan dit slechts één keer en moet het goed. Dit zijn onze aanbevelingen:

- Het is van het grootste belang om harde afspraken voor (het einde aan) ziekmakende uitstoot te maken voor het hele bedrijfsterrein en niet voor 2 fabrieken

---

<sup>8</sup> 3 september 2021: [Plan voor groen staal Tata Steel technisch haalbaar](#)

- Een integrale, volledige, nieuwe vergunning als toetsingskader voor de gehele staalindustrie in IJmuiden is noodzakelijk. De bestaande revisievergunning (2007) is maatschappelijk gezien niet langer verantwoord, gedateerd en werkt belemmerend bij toezicht en handhaving.
- Milieuruimte die vrijkomt dankzij (ver)nieuw(d)e processen mag niet vrijvallen ten behoeve van extra productie en/of andere activiteiten.
- Voorkom onnodig uitstel en onnodige subsidies. Stuur scherp op maatregelen die direct opgelegd kunnen worden omdat zij tot de BBT horen, Toets te onderhandelen voorwaarden o.a. aan de Omgevingswet.
- De overheid heeft de taak om meerdere belangen te dienen. Voorzorg is hier één van.

Wanneer u ons vertrouwen wilt:

- geeft u de Expertgroep Gezondheid IJmond een volwaardige plaats aan tafel bij onderhandelingen over maatwerkafspraken
- vraagt u de Expertgroep met spoed om een Gezondheids Effect Rapportage waarin de absolute uitstoot van schadelijke stoffen (waaronder stikstofdioxide, (ultra)fijn stof, PAK's, dioxines) en andere factoren zoals geluidsoverlast en hun effecten op de gezondheid in beeld worden gebracht en stel aan de hand van dit advies een normenkader vast voor gezondheid.
- neemt u in de maatwerkafspraken een voorschot op de uitkomsten van deze GER en parkeert u deze niet tot vervolgplannen na 2030
- zorgt u ervoor dat de verschillende tijdlijnen van de onderliggende trajecten (afspraken, rapportages, vergunningen en transitie) nauwkeurig op elkaar aansluiten, om zo een betrouwbare uitkomst te waarborgen
- geeft u om als omwonenden de kans om volwaardig deel te nemen aan participatietrajecten en het tot stand komen van de MER en de vergunningen, door ons de mogelijkheid te bieden om expertise in te huren
- stelt u een staatsagent in, die vanuit een onafhankelijke positie, de voortgang kan controleren

Het zou ontzettend jammer zijn als omwonenden gedwongen worden de gang naar de rechter te nemen als de overheid niet levert.

Stichting FrisseWind.nu in samenwerking met Dorpsraad Wijk aan Zee

*Voor meer achtergrondinformatie verwijzen wij u door naar onze zienswijzen in reactie op de concept notitie reikwijdte en detail:*

- [zienswijze van Frisse Wind.nu](#)
- [zienswijze van Dorpsraad Wijk aan Zee](#)